



## زیارت همه ائمه در حرم حضرت معصومه(س) / توسل ملاصدرا به بانوی قم

حرم حضرت معصومه حرم اهل بیت است. گویا همه اهل بیت در اینجا حضور دارند. لذا در زیارتنامه ای که امام رضا نقل کردند ما چهارده معصوم را زیارت می کنیم و بعد حضرت معصومه را زیارت می کنیم.

حرم حضرت معصومه حرم اهل بیت است. گویا همه اهل بیت در اینجا حضور دارند. لذا در زیارتنامه ای که امام رضا نقل کردند ما چهارده معصوم را زیارت می کنیم و بعد حضرت معصومه را زیارت می کنیم.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: جایگاه والای حضرت معصومه از میان روایت هایی که از ائمه طاهرين در مورد ایشان صادر شده و همچنین نقل هایی که بزرگان در مورد ایشان دارند، مشخص می شود.

به عنوان مثال روزی گروهی از مردم «ری» به دیدار حضرت صادق (ع) در مدینه رفته بودند. هنگام ملاقات، خود را گروهی از اهالی ری معرفی کردند. حضرت فرمود: مرحبا به برادران قمی ما. گفتند: ما از ری آمده ایم! حضرت باز همان سخن را تکرار فرمود. چند بار دیگر آنان تأکید کردند که اهل ری هستند، اما پاسخ حضرت صادق (ع) همان جمله بود. سپس امام افزود: خداوند حرمی دارد که آن «مکه» است. پیامبر (ص) نیز حرمی دارد که «مدینه» است. امیرمؤمنان (ع) هم حرمی دارد که «کوفه» است. ما امامان هم حرمی داریم که «شهر قم» است. به زودی دختری از فرزندانم به نام «فاطمه» در آن جا به خاک سپرده خواهد شد. هر کس قبر او را زیارت کند، بهشت او واجب می شود. به گفته راوی حدیث، این سخن امام صادق (ع) وقتی بود که هنوز حضرت موسی بن جعفر (پدر حضرت معصومه) به دنیا نیامده بود.

در روایات متعددی، پاداش زیارت عارفانه او «بهشت» بیان شده است. در روایت دیگری است که حضرت رضا (ع) از سعد بن سعد پرسید: ای سعد! قبری مربوط به ما اهل بیت نزد شماست؟ گفت: آری، فدایت شوم، قبر فاطمه دختر موسی بن جعفر (ع) است. امام رضا (ع) فرمود: آری، هر کس با معرفت زیارتش کند، بهشت برای اوست: «نعم، من زارها عارفاً بحقها فله الجنة.»

ملاصدرا می گوید: وقتی شبیه ای برایم پیش می آمد که از حل آن عاجز می ماندم، به کنار مزار حضرت معصومه(س) در قم می آمدم و از آن حضرت استمداد می کردم شبیه فلسفی من حل می شد.

همچنین علمای بزرگی در مورد حضرت معصومه و مقام والای ایشان سخن گفته اند. مرحوم صدر المتألهین از فیلسوفان بلندآوازه و صاحب کتاب اسفار پس از هجرت از شیراز، ساکن روستای کهک از توابع شهر قم شد. او کتاب بزرگ خود را که یک شاهکار فلسفی است در همین روستا نوشت. ملاصدرا می گوید: وقتی شبیه ای برایم پیش می آمد که از حل آن عاجز می ماندم، به کنار مزار حضرت معصومه(س) در قم می آمدم و از آن حضرت استمداد می کردم شبیه فلسفی من حل می شد.

محقق نامدار شیخ عباس قمی درباره شخصیت نمونه دختر موسی بن جعفر فاطمه معصومه - سلام الله علیها - چنین می نویسد: افضل دختران حضرت موسی بن جعفر(ع) سیده جلیله معظمه فاطمه بنت امام موسی(ع) معروف به حضرت معصومه(س) است که مزار شریفش دربلده طیبه قم، و دازای قبه و ضریح و صحن های متعدد و خدمه بسیار و موقوفات است.

شیخ عباس قمی در مورد حضرت معصومه ادامه می دهد: او روشنی چشم اهل قم و ملاذ و معاذ عامّه خلق است و در هر سال جماعات بسیار از بلاد بعیده شدّ رحال کنند و تعب سفر کشند به جهت درک فیوضات از زیارات آن معظمه(س).

در مورد آیت الله بروجردی نیز این نقل وجود دارد که در زمان طاغوت شاه وقت عربستان سعودی به ایران آمد و برای حضرت آیت الله بروجردی هدایایی فرستاد. ایشان جز قرآنها و مقداری از پرده کعبه مابقی را پس فرستاد و در ضمن، تقاضای ملاقات شاه سعودی را رد کرد.

وقتی از ایشان دلیل نپذیرفتن شاه سعودی را پرسیدند، فرمود: این شخص اگر به قم بیاید و به زیارت حضرت فاطمه معصومه(س) نرود، توهین به آن حضرت است و من تحمل آن را به هیچ وجه ندارم.

در مورد حضرت امام خمینی(ره) این نقل آمده که ایشان در سالهای پیش از تبعید که در قم زندگی می کردند هر روز بعد از درس تا هنگام نماز مغرب و عشاء به حرم حضرت معصومه(س) شرفیاب می شدند و این سیره مستمر ایشان در قم بود.

آیت الله علامه سید محمدحسین طباطبائی حکیم و عارف وارسته نیز در ماه مبارک رمضان هر روز به هنگام افطار به حرم نورانی کریمه اهل بیت مشرف می شد و با بوسه بر ضریح مقدس آن بانوی بزرگ روزه اش را می گشود.

در کتاب برستیغ نور، (شرح حال آیت الله مرعشی نجفی) از قول وی آمده است: «علت آمدن من به قم این بود که پدرم سید محمود مرعشی نجفی (که از زهاد و عباد معروف بود) چهل شب در حرم حضرت امیرالمومنین بیتوته نمود که آن حضرت را ببیند، شبی در حال مکاشفه حضرت را دیده بود که به ایشان می فرماید: سید محمود چه می خواهی؟ عرض می کند: می خواهم بدانم قبر فاطمه زهرا(س) کجاست؟ تا آن را زیارت کنم. حضرت فرموده بود: من که نمی توانم «برخلاف وصیت آن حضرت» قبر او را آشکار کنم. عرض کرد: پس من هنگام زیارت چه کنم؟ حضرت فرمود: خدا جلال و جبروت حضرت فاطمه(س) را به فاطمه معصومه(س) عنایت فرموده است، هر کس بخواهد ثواب زیارت حضرت زهرا(س) را درک کند به زیارت فاطمه معصومه(س) برود.

هر کدام از القاب حضرت فاطمه معصومه(س) بنا به دلیلی صادر شده است از جمله اینکه مثلا به آن حضرت معصومه می گویند چراکه بر اساس روایت کتاب ناسخ التواریخ لقب معصومه را امام هشتم به خواهر گرامی اش اعطاء فرموده اند: «مَنْ زَارَ الْمَعْصُومَةَ يَحْمِلُ كَمَنْ زَارَنِي»؛ هر کس معصومه را در قم زیارت کند، مانند کسی است که مرا زیارت کرده است.

به آن حضرت شفیعه روز جزا می گویند و دلیل شفیعه بودن حضرت معصومه(س) روایاتی است که از ائمه معصومین به ما رسیده است. از جمله امام صادق (ع) آن حضرت را چنین معرفی می کند: بانویی از فرزندان من به نام فاطمه دختر موسی در آنجا (قم) رحلت می کند که با شفاعت او همه شیعیان ما وارد بهشت می شوند

همچنین به آن حضرت شفیعه روز جزا می گویند و دلیل شفیعه بودن حضرت معصومه(س) روایاتی است که از ائمه معصومین به ما رسیده است. از جمله امام صادق (ع) آن حضرت را چنین معرفی می کند: بانویی از فرزندان من به نام فاطمه دختر موسی در آنجا (قم) رحلت می کند که با شفاعت او همه شیعیان ما وارد بهشت می شوند.

در فرازی از زیارتنامه آن حضرت که از سوی امام هشتم(ع) صادر شده نیز می خوانیم: «یا فاطِمةُ اشْفَعی لی فی الجَنَّةِ...».

محدثه آل طاهها نیز از دیگر القاب حضرت معصومه است. در میان رُواتِ تعدادی از بانوان صاحب فضل وجود دارند که نام آنان در میان محدثان می درخشد. از جمله آن بانوان، حضرت معصومه دختر گرامی امام موسی بن جعفر(ع) است. حضرتش احادیثی را با سلسله اسنادی نقل کرده که به جده گرامی اش فاطمه زهرا سلام الله علیها ختم می شود. این حضرت در روایت از چنان وثاقت و موقعیت ویژه ای برخوردار است که هم محدثان شیعه و هم سنی احادیثی را از او روایت کرده اند. برای نمونه حدیثی را از حافظ شمس الدین محمد جزری شافعی(متوفای 833 ق) در کتاب «أَسْتَى الْمَطَالِبِ فی مَنَاقِبِ سَيِّدِنَا عَلِیِّ بْنِ ابِیطَالِبٍ» نقل می کنیم که مؤلف در میان احادیث غدیر خم حدیثی را از حضرت زهرا(س) با سندی نقل می کند که حضرت معصومه(سلام الله علیها) در سلسله سند آن قرار دارد. حضرت فرمود «أَتَسِیْتُمْ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) یَوْمَ غَدِیرِ حُمٍّ: مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِیُّ مَوْلَاهُ، وَ قَوْلُهُ: أَنْتَ مِثِّی یَمَنْزِلُهُ هَارُونَ مِنْ مُوسَى».

حضرت معصومه(س) القاب دیگری هم از طاهره، حمیده، رشیده، تقیه، نقیه، رضیه، مرضیه، سیده، اخت الرضا و... دارد که هر یک بنا بر روایت یا حکمتی بر آن حضرت اعطا شده است.

یکی از خصائص بارز حضرت معصومه(س) مقام شفاعت ایشان است که در روایت داریم با شفاعت ایشان همه شیعیان وارد بهشت می شوند. آیت الله سیدمهدی میرباقری در مورد مقام شفاعت حضرت معصومه می گوید: مومنان و شیعیان کاملی هستند که نور امام در آنها تجلی کرده و به تعبیر قرآن خودشان ماهی هستند که شما باید نور خورشید را از او بگیرید. همان طوری که امام راه ما را روشن می کند و اگر کسی به امام رسید الان وسط بهشت است و الان بهشتش را می بیند، اگر کسی به این مومنین هم راه پیدا کرد همین طور است، و اگر به آنها رسید گویا به امام رسیده است. حضرت فرمود: اگر به زیارت آنها بروید گویا به زیارت ما آمدید. از جمله آن شیعیان کامل ائمه که همه انوار ائمه در ایشان تجلی دارد، چراغ هدایتند، می توانند مثل امام قلب انسان را روشن کنند، دست ما را بگیرند، با آخرتمان آشنا

کنند، ما را به بهشت ببرند و از شک و حیرت بیرون بیاورند، وجود مقدس فاطمه معصومه(س) است.

وی ادامه می دهد: اگر کسی به فاطمه معصومه(س) متصل شد به بهشت متصل شده است. این که در زیارت حضرت می خوانیم «اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا مِنَ الشَّأْنِ» یعنی ایشان می تواند دست بزرگان را بگیرد وارد بهشت کند چه رسد به ما! خداوند آن شأنی که به معصوم داده که شأن شفاعت است، آن شأن را به حضرت معصومه هم داده است. امام صادق(ع) فرمودند: آن قدر این فاطمه معصومه(س) با عظمت است که «تَدْخُلُ يَشْفَاعَتِهَا شِيعَتِي الْجَنَّةَ يَا جَمْعَهُمْ» همه شیعیان من به شفاعت ایشان وارد بهشت می شوند. وقتی کسی به معصوم رسید، متصل به معصوم شد و شیعه کامل و تام شد، این گونه می شود. البته این بزرگوارها حتما یک اختصاصات دیگری هم دارند اما انوار معصومین در آنها هست. همان طوری که زیارت معصوم بهشت را بر انسان واجب می کند فرمود اگر کسی عارفا بحقها ایشان را زیارت کند بهشت بر او واجب می شود. در روایات هست که چند تا از درهای بهشت از قم باز می شود، فاطمه معصومه خودش در بهشت است دیگر. مگر خود حضرت امیر باب الله نیست، وجود حضرت معصومه هم باب المعصوم است. هر کس به حضرت معصومه برسد به امام رضا رسیده و بهشت چیزی نیست جز ولایت امام.

اگر کسی به حضرت معصومه رسید به امام رسیده است. اینکه می بینید بزرگان ما قدر این حرم را می دانستند و هر روز می آمدند به زیارت فاطمه معصومه و زیارت می کردند نکته اش این است که اینجا بهشت است و هر کس بهشت می خواهد بیاید به زیارت ایشان. «اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ» نسبت به همه درجات بهشت است

آیت الله میرباقری معتقد است: اگر کسی به حضرت معصومه رسید به امام رسیده است. اینکه می بینید بزرگان ما قدر این حرم را می دانستند و هر روز می آمدند به زیارت فاطمه معصومه و زیارت می کردند نکته اش این است که اینجا بهشت است و هر کس بهشت می خواهد بیاید به زیارت ایشان. «اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ» نسبت به همه درجات بهشت است. بعضی در یک موضوع می توانند شفاعت کنند اما حضرت معصومه در همه موضوعات می تواند شفاعت کند چون «فان لك عند الله شأن من الشأن». چون از شئون همه معصومین در ایشان هست. حرم حضرت معصومه حرم اهل بیت است. این روایت را ببینید، می فرماید: خداوند حرمی دارد که مکه است، حضرت پیامبر حرمی دارند که مدینه است و حضرت امیر حرمی دارند که کوفه است و ما اهل بیت حرمی داریم که قم است. گویا همه اهل بیت در اینجا حضور دارند. لذا در زیارتنامه ای که امام رضا نقل کردند ما چهارده معصوم را زیارت می کنیم و بعد حضرت معصومه را زیارت می کنیم. انوار همه معصومین در اینجا هست و در اینجا تجلی کردند لذا ایشان از ان چراغ هایی است که خداوند برای ما روشن کرده که اگر کسی دلش نورانی به نور مقدس فاطمه معصومه(س) شد دل انسان می شود خورشید و مثل روز روشن می شود. اگر فاطمه معصومه(س) یک توجهی به انسان بکند انسان می تواند در همین دنیا اهل یقین و مشاهده ملکوت شود. شفاعت این است؛ ما از ایشان این چیزها را باید بخواهیم، ما باید از ایشان یقین و ایمان کامل بخواهیم، باید از ایشان مشاهده ملکوت عالم را بخواهیم تا چشم دلمان باز شود. این چیزهایی است که در این حرم عطا می شود. دنیا را هم می دهند. دنیا خواستن هم بد نیست، ولی آنچه در این حرم ها تقسیم می شود، رزق های بزرگتر از این دنیا و نعمت های مادی است. لذا باید تلاش کنیم با زیارت حضرت بهشتی شویم و از الان برویم در بهشت.

وی ادامه می دهد: یکی از شئون که وجود مقدس فاطمه معصومه سلام الله علیها دارند اینست که: «اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا مِنَ الشَّأْنِ» انسان متحیر می شود که این چه مقامی است. زیارت نامه ایشان هم از معصوم است و کار انسان عادی نیست. این را برای بعضی از امامزادگان بزرگان انشاء کردند ولی اصل آن برای حضرت معصومه است.

آیت الله میرباقری می گوید: لذا این مقام بلندی که ایشان دارد سبب شفاعت ایشان نسبت به شیعیان دیگر هم می شود. یک موقع کسی رفعت مقام دارد ولی گاهی این مقام «متعدی» است و می تواند دستگیر دیگران هم باشد. جوری او را شفاعت کرده اند که خودش شفیعه محشر شده است. «تَدْخُلُ شِيعَتِي بِاجْمَعِهِمْ بِشَفَاعَتِهَا فِي الْجَنَّةِ» این شفاعت در جنت یعنی از الان حضرت کاری کنند که ما از صفات رذیله و شرک و از اولیاء طاغوت و شیطان که دام پیچیده ای است نجات پیدا کنیم. از همه وسوسه ها و کید و نفسات و همزات او در امان بمانیم. که انواع این دام ها را در ادعیه روزهای ماه مبارک رمضان می خوانیم. شفاعت فی الجنه یعنی انسان را از همه اینها جدا کردن. بهشت جای آلودگی نیست، کسی که می خواهد شفاعت فی الجنة کند باید من را بهشتی کرده و صفات خودش را در من بدمد سپس وارد بهشت کند.

وی معتقد است: پس شفاعت در بهشت یعنی تطهیر از گناهان. بعضی ها نفسشان به انسان بخورد بهشتی می شود. اینکه کسی بتواند اینطور انسان را تطهیر کند این مقام بسیار بلندی دارد. این یعنی تطهیر از صفات رذیله که انسان یک عمر بدنیا آن می دود یک صفت را نمی تواند تطهیر کند. این چه مقامی است که می تواند اینطور در انسان

میربافری می گوید: نفس و دست ایشان بهشتی است و اگر به انسان بخورد انسان بوی بهشت می گیرد. همانطور که عده ای ارتباط شان با انسان، او را جهنمی می کنند، عده ای هم نسیم بهشت هستند و انسان را بهشتی می کنند. واقعا همین اطراف انسان گاهی می بینیم که وقتی با کسی ارتباط داریم بعد از مدتی انسان بوی بهشت می گیرد. این یعنی این رد صاحب مقام شفاعت است. حضرت معصومه نسبت به همه شیعیان در همه مقامات اینطور هستند. یک چیزی از مقام محمود نبی اکرم در ایشان هست که می تواند همه را بهشتی کند. و این جنت و بهشت هم از دنیا شروع می شود به برزخ و آخرت کشیده می شود. این «شأنا» هم به این دلیل نکره آمده که برای تعظیم است و از شئون کبرای شفاعت وجود مقدس نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در فاطمه معصومه است.